

Till
Statsrådet Matilda Ernkrans, Utbildningsdepartementet
(utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se)

Inbjudan till möte kring utvecklingen av Europauniversiteten och den europeiska strategin för lärosäten

Inledning

Europauniversitetsinitiativet (EUI) är en hävstång för samarbeten mellan europeiska lärosäten och syftar till att stärka kvaliteten i den högre utbildningen i Europa. Arbetet är framåtsyftande och drivs av högt ställda ambitioner och en snabb reformtakt. Samma förändringskraft bär troligtvis den kommande strategin för europeiska universitet på, där ambitionen är att göra olika medlemsstaters högre utbildnings- och forskningssystem mer kompatibla med varandra, och att finna synergier mellan olika finansieringsinstrument. Målsättningen, att skapa samverkan mellan policyområden och program på europeisk nivå liksom att stimulera samordning av europeiska system för högre utbildning och forskning, öppnar stora möjligheter till fördjupat internationellt samarbete inom forskning, utbildning och samverkan. Det skapar också större möjligheter för studenter och anställda att kunna röra sig mellan lärosäten i EU, och för alumner att etablera sig på den europeiska arbetsmarknaden.

Svenska lärosäten i ett europeiskt sammanhang och behov av nationell dialog

Här aktualiseras en mängd olika frågor där vi ser behov av en kontinuerlig dialog mellan Utbildningsdepartementet och Sveriges lärosäten. Till dessa hör exempelvis kvalitetssäkring av högre utbildning, effekter på gällande svensk examensordning, sammanflätningen av forskning, utbildning och innovation i ett EU-strategiskt perspektiv samt frågor rörande akademisk frihet och autonomi.

Med denna skrivelse vill vi följa upp den skrivelse som 11 rektorer i samverkan med SUHF skickade till Utbildningsdepartementet den 2 november 2020 (bifogas). I den framhölls behovet av en framåtsyftande dialog om viktiga framtidsfrågor kopplade till Europauniversitetsinitiativet och därmed tillhörande frågor. Behovet kvarstår och brådskar, inte minst inför det svenska EU-ordförandeskapet.

På EU-nivå läggs stor vikt vid dialog med intressenter om Europauniversitetsinitiativet, den nya europeiska strategin för universitet och utvecklingen av en rad instrument och program för stöd till europeiska lärosäten. De elva svenska lärosäten som i dag ingår i europauniversitetsallianser bidrar på olika sätt till denna dialog.

Bland lärosäten i Europa pågår ett perspektivskifte från den nationella nivån till den europeiska. I Sverige skapar det ännu större behov av att sätta nationell styrning, reglering och finansiering av svenska lärosätens verksamhet i ett europeiskt sammanhang.

Vi vill därför bjuda in representanter för Utbildningsdepartementet till ett möte för att diskutera hur en sådan dialog kan inledas. Det finns en komplexitet kring Europauniversitetsinitiativet och dess påverkan på hela sektorn vilken ger en tydlig indikation om att frågorna inte går att lösa som enskilda delar, eller av enskilda parter, utan snarare kräver en kontinuerlig och strukturerad dialog.

Legala och finansiella förutsättningar för europeiska lärosätessamarbeten

Europauniversitetsallianserna karakteriseras av stark drivkraft och energi. Alliansernas möjlighet att själva skapa former och innehåll måste värnas för att bibehålla energin, kvaliteten och de globala samarbetsmöjligheterna i samarbetena. Kommissionen och medlemsstaterna kan skapa de nödvändiga yttre legala och finansiella förutsättningarna för sådant samarbete.

Det allt intensivare europeiska samarbetet kring högre utbildning har en dynamik och ett engagemang som påminner om Bolognaprocessens första tio år. För oss är Bolognaprocessens målsättning om bättre förutsättningar för närmare lärosätessamarbete inom Europa högst relevant. Det är därför angeläget att fortsatt delta aktivt i utvecklingen av Bolognaprocessen, och samtidigt tillvarata den utvecklingskraft som finns inom EU.

För svenska lärosäten, oavsett om de ingår i en europauniversitetsallians eller inte, kan vi redan identifiera ett antal områden där de yttre förutsättningarna för vårt deltagande i de djupare universitetssamarbetena som nu utvecklas måste ses över. Det handlar till exempel om centrala aspekter som regelverket kring antagning, kvalitetssäkring, samspelet mellan finansiering från EU och nationella finansieringsstrukturer samt möjligheten att som myndigheter ingå i internationella överenskommelser som möjliggör exempelvis gemensamma beslut och gemensamt ägande av resurser.

Tillvaratagande av svenska lösningar i en europeisk kontext

Vi ser att de lösningar som utvecklats i Sverige kan berika Europauniversitetsinitiativet och den europeiska strategin för universitet och kan framgångsrikt framhållas på EU-nivå, inom allianser och i övergripande arbetsgrupper och annan policyutveckling. Det gäller exempelvis hantering av studentdata och meriter (LADOK) vid svenska lärosäten, möjligheterna till livslångt lärande och studentcentrerat lärande och flexibel utformning av studievägar (fristående kurser och lärandemål), den tydliga kopplingen mellan utbildning och forskning, samt vår djuprotade syn på studentinflytande i alla aspekter som rör utbildning och utveckling av lärosätena.

Mot denna bakgrund vill vi således inleda en framåtsyftande dialog med Utbildningsdepartementet i frågor kopplade till Europauniversitetsinitiativet. En sådan dialog kan konstruktivt bidra till det gemensamma arbetet i Europa och skapa goda förutsättningar för nödvändiga nationella förändringar. Vi hoppas inom kort att få återkomma om former och tid för ett möte.

Undertecknat

Eva Wiberg

För de svenska EUI-lärosätena

Agneta Marell

Ordförande SUHF:s expertgrupp
för internationaliseringsfrågor